ادگارمورن، نظریه‌پرداز برجسته فرانسوی، در سن ۱۰۴ سالگی درگذشت

فیلسوف «فهم‌های پیچیده»

حضور ادگار مورن در ایران در حافظه دانشگاهی کشور باقی مانده است. در اواسط دهه ۸۰، در سفر به تهران، در دانشگاه شهید بهشتی سخنرانی کرد؛ نشستی که با استقبال فراوان دانشجویان و استادان دانشگاه همراه شد. ناصر فکوهی که مترجم آن سخنرانی بود، بعدها نوشت شوقی که در این مرد سالخورده برای گفت‌وگو، برای آزادی، برای فرهنگ و برای آینده می‌دید، فراموش نشدنی بود

یادمان

حمید معینی
مدرس و پژوهشگر فلسفه غرب

ادگار مورن، فیلسوف، جامعه‌شناس و نظریه‌پرداز برجسته فرانسوی در ۱۰۴ سالگی درگذشت؛ متفکری که «اندیشه پیچیده» را به یکی از مهم‌ترین مفاهیم فهم جهان معاصر بدل کرد. ناصر فکوهی، استاد انسان‌شناسی، در یادداشتی که به مناسبت درگذشت او نوشت، مورن را «غول فکری» و «شاید آخرین غول مکتب اندیشه فرانسوی» توصیف کرد: نسلی که از فوکو تا بوردیو، از دریدا تا لیوتار، از دوبوار تا مرلوپونتی را در خود جای داده است. فکوهی در یادداشتش با عنوان «وقتی یک غول می‌میرد» تأکید می‌کند که اهمیت مورن نه فقط در حجم عظیم آثار یا طول عمر فکری او، بلکه در «درهم‌شکستن مرزهای سنتی میان علوم انسانی، فلسفه و هنر» است و نشان داد که فهم جهان بدون پیوند میان روایت، تخیل و تحلیل ممکن نیست. فکوهی تأکید می‌کند: «مورن همواره در سوی درست تاریخ ایستاد؛ نه در کنار قدرت‌های مسلط، بلکه در کنار فرودستان و قربانیان ساختارهای سلطه. این موضع‌گیری، بویژه در سال‌های پایانی عمر او در نقد خشونت و سیاست‌های اسرائیل در قبال فلسطینیان، بسیار مورد توجه محافل فکری قرار گرفت.»

حضور مورن در دانشگاه شهید بهشتی

ادگار مورن برای فضای فکری ایران نامی ناآشنا نیست. آثار او، بویژه نوشته‌هایش درباره «اندیشه پیچیده»، بحران مدرنیته و نسبت دانش و زندگی، طی دو دهه گذشته بارها به فارسی ترجمه شد و در دانشگاه‌ها و حلقه‌های فکری خوانده شده است. بسیاری از دانشجویان علوم اجتماعی، فلسفه و مطالعات فرهنگی در ایران او را از خلال همین ترجمه‌ها شناختند: متفکری که از مرزهای معمول رشته‌های دانشگاهی عبور می‌کند و در نقطه تلاقی فلسفه، جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی، سیاست و اخلاق می‌ایستد.

سفر ادگار مورن به ایران نیز در حافظه دانشگاهی کشور باقی مانده است. در اواسط دهه ۸۰، در سفر به تهران، در دانشگاه شهید بهشتی سخنرانی کرد؛ نشستی که با استقبال فراوان دانشجویان و استادان دانشگاه همراه شد. ناصر فکوهی که مترجم آن سخنرانی بود، بعدها نوشت شوقی که در این مرد سالخورده برای گفت‌وگو، برای آزادی، برای فرهنگ و برای آینده می‌دید، فراموش نشدنی بود. شاید همین تجربه مستقیم باعث شده که خبر درگذشت او در ایران نیز تنها یک خبر اندیشه‌ای تلقی نشود؛ بلکه برای بسیاری یادآور فقدان متفکری باشد که سال‌ها با اندیشه‌اش زیسته‌اند.

جهان را نمی‌توان تکه‌تکه فهمید

مرگ برخی انسان‌ها پایان یک زندگی؛ اما مرگ برخی دیگر پایان یک حضور تاریخی است. بی‌شک ادگار مورن از این دسته دوم بود. با رفتن او فقط یک فیلسوف یا جامعه‌شناس از میان ما نرفت؛ بخشی از حافظه زنده قرن بیستم خاموش شد؛ حافظه‌ای که هنوز به آینده فکر می‌کرد. مورن از واپسین متفکرانی بود که جهان را نه در قطعات جدا از هم، بلکه در کلیت زنده، متناقض و ناآرام آن می‌دید. او در روزگاری اندیشید که دانش بیش از هر زمان دیگری به حوزه‌های تخصصی تقسیم شده و هر رشته در قلمرو خود محصور شده است. او درست در برابر همین روند ایستاد و اصرار کرد که واقعیت را نمی‌توان با تکه‌تکه کردن فهمید. این ایده بعدها در مهم‌ترین مفهوم نظری او یعنی «تفکر پیچیده» صورت‌بندی شد.

فلسفه‌ای برای زمانه بحران

مراد مورن از «پیچیدگی» دشوارنویسی یا ابهام نظری نبود. پیچیدگی برای او نام جهان بود؛ جهانی که در آن پدیده‌ها در شبکه‌ای از روابط متقابل شکل می‌گیرند؛ جهانی که در آن علت و معلول، نظم و آشوب، پیشرفت و بحران، فرد و جامعه، زندگی و مرگ در پیوندی دائمی با یکدیگر حضور دارند. او معتقد بود اندیشه مدرن بیش از اندازه میل به ساده‌سازی دارد. ما برای فهمیدن، جهان را قطعه‌قطعه می‌کنیم؛ سیاست را از فرهنگ جدا می‌کنیم، علم را از اخلاق، اقتصاد را از زیست‌بوم و انسان را از طبیعت؛ اما واقعیت بیرونی از این تقسیم‌بندی‌ها تبعیت نمی‌کند.

به همین دلیل است که اندیشه مورن امروز ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا ما اکنون دقیقاً در دل جهانی زندگی می‌کنیم که پیچیدگی، سرنوشت روزمره آن شده است.

متفکر گره‌های جهان معاصر

جنگ‌هایی که فقط نظامی نیستند و هم‌زمان رسانه‌ای، اقتصادی و هویتی‌اند؛ بحران اقلیمی که دیگر مسأله‌ای صرفاً محیط زیستی نیست؛ هوش مصنوعی که هم‌زمان امکان و اضطراب تازه می‌آفریند؛ مهاجرت، تنهایی انسان شبکه‌ای، فرسایش دموکراسی و بحران معنا؛ هیچ‌کدام از این مسائل را نمی‌توان در مرزهای محدود یک رشته خوانش و فهم کرد. زمانه ما، زمانه گره‌هاست؛ و ادگار مورن متفکر گره‌ها بود.

فضیلت او در این نبود که برای جهان نسخه‌ای قطعی بنویسد. اهمیتش در این بود که به ما آموخت چگونه با جهانی روبه‌رو شویم که پاسخ‌های ساده برایش کافی نیست. او اندیشیدن را نه ساده کردن واقعیت، بلکه تاب‌آوردن پیچیدگی آن می‌دانست؛ اینکه بتوان همزمان چند حقیقت متعارض را کنار هم نگه داشت، بی‌آن‌که یکی را قربانی دیگری کرد.

برش

«اخلاق اندیشیدن» میراث مورن برای جهان امروز

میراث مورن فقط یک دستگاه نظری نیست؛ نوعی «اخلاق اندیشیدن» است؛ اخلاقی مبتنی بر تردید، گفت‌وگو، خودانتقادی و پذیرش ناتمام بودن فهم انسانی. او به ما یادآوری کرد که دانایی اگر از فروتنی جدا شود، خطرناک می‌شود؛ و فهم جهان اگر نتواند تناقض را تحمل کند، ناگزیر به حذف دیگری می‌رسد. «تفکر پیچیده» پیش از آن‌که نظریه‌ای معرفت‌شناختی باشد، مقاومتی است در برابر ساده‌سازی جهان. ادگار مورن به نسلی تعلق داشت که روشنفکر را شاهد زمانه می‌خواست، نه صرفاً مفسر آن. او قرن را زندگی کرد؛ جنگ را دید، مقاومت را تجربه کرد، سیاست را آزمود و تا واپسین سال‌های عمرش نسبت خود را با «اکنون» قطع نکرد. همان‌طور که ناصر فکوهی در یادداشتی که به مناسبت درگذشت او نوشته، خاموشی چنین متفکری پایان اندیشه او نیست. مورن از آن متفکرانی است که غیاب‌شان آغاز خوانده شدن دوباره‌شان است. گویی بعضی اندیشه‌ها درست از لحظه فقدان، با صدایی بلندتر به زمانه بازمی‌گردند.

بازخوانی آثار و افکار مورن، بازگشت به امکانی دیگر برای اندیشیدن است؛ امکانی برای اینکه جهان را ساده نکنیم؛ بلکه پیچیدگی‌اش را بفهمیم، تناقض‌اش را تاب بیاوریم، و در دل همین آشوب، امکان زیستن را فراهم کنیم.

ناصر فکوهی

تأمل

جنگی فراتر از میدان نبرد

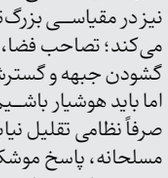

دکتر سید جواد میری
جامعه‌شناس

ایران بدون مرز مشترک با دو رقیب اصلی خود، درگیر منازعه‌ای شده که ساختاری چندلایه دارد و پاسخ به آن نیز جز با درک همین پیچیدگی ممکن نیست.

ایران که با هیچ‌یک از همسایگان خاکی و آبی خود درگیر جنگ نیست، چگونه اکنون با دو بازیگرانی وارد تقابل شده که هزاران کیلومتر از آن فاصله دارند؟ پاسخ این پرسش را باید در فراتر رفتن از تعریف متعارف «کشور» جست. چرا که آمریکا و اسرائیل را نمی‌توان با منطق «مرزهای تثبیت‌شده» فهمید.

این دو بازیگر با منطق «جبهه» عمل می‌کنند، نه کشور. یعنی به جای تعیین حدود پایدار، پیوسته جبهه‌های تازه‌ای تعریف و تولید می‌کنند. اسرائیل از زمان تأسیس خود نمونه بارز این وضعیت است؛ مرزهایش هرگز تثبیت نشده، اما جبهه‌های درگیری‌اش از مصر و اردن تا امروز به یمن، عراق، سوریه و ایران گسترش یافته و حتی از ترکیه، پاکستان و عربستان نیز به عنوان جبهه‌های احتمالی بعدی یاد می‌شود. آمریکا نیز در مقیاسی بزرگ‌تر همین الگو را دنبال می‌کند؛ تصاحب فضا، تبدیل آن به پایگاه، گشودن جبهه و گسترش سلطه.

اما باید هوشیار باشیم که جنگ به ساحت صرفاً نظامی تقلیل نیابد. هرچند مقاومت مسلحانه، پاسخ موشکی و حضور اجتماعی ضروری و ارجمند است، اما برای مقابله با پدیده‌ای چندوجهی و پیچیده جنگ امروز ما، کافی نیست. دشمنی که با «منطق جبهه» و «تولید مستمر رویارویی» عمل می‌کند، در سطوح دیگری نیز جنگ را پیش می‌برد. غفلت از این سطوح- حتی در اوج فداکاری- می‌تواند دستاوردهای میدانی را به نتیجه پایدار نرساند.

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره: RHS-0445821-T31
موضوع آگهی:
ساخت
قطعات یدکی بلوور
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره: RHD-0309057-T14
موضوع آگهی:
خرید باتری ضد انفجار
دستگاه بیسیم هایترا
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

فراخوان برگزاری مزایده عمومی خودرو سواری
نوبت اول
شرکت پخش سها هلال وابسته به سازمان تدارکات پزشکی هلال احمر در نظر دارد یک دستگاه سواری پارس را از طریق مزایده عمومی به فروش برساند متقاضیان می‌توانند جهت بازدید خودرو و کسب اطلاعات بیشتر به آدرس سایت شرکت به نشانی sohahelal.ir و شماره ۰۹۱۲۲۱۶۵۵۴۲ آقای محمدامین میرشفیعی تماس حاصل نمایند.
شرکت پخش سها هلال (سهامی خاص)

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره: RHS-0447513-T11
موضوع آگهی:
خرید
انواع شیرآلات صنعتی
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

آگهی مناقصه عمومی
نوبت دوم
با اخذ سپرده
درخواست شماره: RHP-7302506459-T25
موضوع آگهی:
خرید
کمپرسی ۲۵ تن
برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت این شرکت WWW.BAORCO.IR مراجعه نمایید.
روابط عمومی و امور بین‌الملل

تجدید آگهی مناقصه عمومی شماره ۳-۱
(همراه با ارزیابی کیفی)
نوبت اول
شرکت عمران شهر جدید پرند، به آدرس کیلومتر ۳۰ اتوبان تهران- ساوه، فاز چهار شهر جدید پرند در نظر دارد، نسبت به اجرای آماده سازی، محوطه‌سازی و اجرای شبکه آب و فاضلاب خیابان ۰۳۵-۰، فاز ۳ و اجرای کانال انتقال فاضلاب شهرک صنعتی پرند تا سقف ۷۰ درصد تهاتر از ارائه‌ی و مستحدثات در شهر جدید پرند را حسب مشخصات ذیل به پیمانکار واجد شرایط که دارای حداقل رتبه ۵ آب و ۵ راه و ترابری و ظرفیت آزاد براساس بخش‌نامه شماره ۹۹/۴۰۴۲۴۵ مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۲۹ و بخش‌نامه ۹۵/۵۷۶۷۵۶ مورخ ۹۵/۰۳/۳۱ و ۱۴۰۰/۱۹۴/۹۲ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۸ و ۳۷۸۷۷ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۱ از سازمان برنامه و بودجه کشور می‌باشند را با شماره سیستمی ۲۰۰۵۰۰۱۰۷۷۰۰۰۰۱۱ از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی، واگذار نماید:
کلیه مراحل برگزاری مناقصه از مرحله دریافت ارزیابی کیفی و اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد قیمت مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها، اعلام به برنده و غیره از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس: www.setadiran.ir انجام خواهد شد. لازم به ذکر است مناقصه‌گران درصورت عدم عضویت در سامانه مذکور، نسبت به ثبت‌نام و دریافت گواهی امضای الکترونیکی در سامانه یاد شده جهت شرکت در مناقصه اقدام نمایند.
جمع کل برآورد: ۵۸۰,۹۶۷,۳۱۳,۰۹۹ ریال (بر اساس فهارس بهای سال ۱۴۰۴)
نوع مناقصه: عمومی یک مرحله‌ای (با ارزیابی کیفی)
نوع و تضمین شرکت در مناقصه: ضمانت‌نامه بانکی به مبلغ ۲۸,۷۱۹,۳۴۶,۲۶۲ ریال حسب بخش‌نامه شماره ۵۰۶۵۸۰/۱۳۳۴۰۲ مورخ ۹۴/۰۹/۲۳ و همچنین اصلاحیه آن به‌شماره ۵۷۵۹۲/ت ۵۲۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۱/۲۲ هیأت محترم وزیران که در مشخصات مناقصه قیدگردیده است.
الف) چاپ آگهی نوبت اول درروزنامه ایران و مناقصه-مزایده مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۲ چاپ آگهی نوبت دوم درروزنامه ایران مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۳ می‌باشد.
ب) مهلت دریافت اسناد ارزیابی کیفی و مناقصه برای متقاضیان واجد شرایط، روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۲ تا روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۳/۱۸ از سامانه مذکور می‌باشد.
پ) آخرین مهلت ثبت اسناد مذکور در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت ساعت ۱۳:۳۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۶ می‌باشد.
ت) آخرین مهلت ارسال اصل پاکت الف (تضمین) به‌صورت لاک و مهر شده، تا ساعت ۱۳:۳۰ روز شنبه مورخ ۱۴۰۵/۰۴/۰۶ به دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید پرند الزامی می‌باشد. (درصورت عدم ارائه اصل پاکت الف (تضمین)، پاکت ب و ج بازگشایی نمی‌گردد)
ث) تاریخ بازگشایی پیشنهادها ۱۴۰۵/۰۴/۱۴ ساعت ۱۰ صبح (اتاق جلسات)
درصورت نیاز به‌اطلاعات بیشتر، متقاضیان می‌توانند با تلفن ۰۲۱-۵۶۷۹۰۰۵۴ با داخلی ۱۵۳ بابت اسناد و بابت مسائل فنی با آقای مهندس فلاح نژاد با شماره موبایل ۰۹۱۲۰۱۴۷۷۶۱ تماس حاصل نمایند.
توجه مهم:
• با توجه به اینکه بخش اصلی پرداخت‌ها به شیوه غیر نقدی می‌باشد لذا پاکات کلیه پیمانکارانی که قرارداد آماده‌سازی و آسفالت در دست اقدام دارند و یا در سال گذشته مشمول ماده ۴۶ و ۴۸ شده‌اند بازگشایی نخواهند شد.
•• مهر و امضای دیجیتال اسناد ارزیابی کیفی و پاکت‌های (ب) و (ج) با استفاده از نرم‌افزار مهر و موم الزامی می‌باشد. در ضمن برای فایل ارزیابی کیفی تمام فایلهای PDF از طریق برنامه مهر و موم امضا زده شود و فایل PDF با پسوند SIGN در ارزیابی کیفی بارگذاری گردد.
شرکت عمران شهر جدید پرند

۲۵ درجه:
قرار همدلی